

Koegzistencija u sportu

student

NEDELJNI LIST BEOGRADSKIH STUDENATA

Anketa studenta

Nema mnogo vidnih znakova o nekoj živoj naučnoj delatnosti nastavnog kadra

Piše Dušan PUHALO, asistent Filozofskog fakulteta

Kad se kod nas govori o uzdizanju mladog nastavnog naučnog kadra, onda se tu obično misli na asistente i eventualno profesore srednje škole dodeljene na rad fakultetu, jer prema dosadašnjoj fakultetskoj organizaciji jedino ti kadrovi imaju mogućnost i perspektivu uzdizanja u smislu naučne spreme i u smislu penjanja po hijerarhijskoj lestvici: docent — vanredni profesor — profesor. Prema dosadašnjoj praksi, od asistenta se očekivalo da za nekoliko godina završi doktorsku tezu i time se kvalifikuje za docenta, i u tome je bio čitav njegov Raison d'être na fakultetu. Princip reizbornosti

sti još je pooštrio tako shvaćenu odgovornost asistenta. Međutim, iz tumačenja novog Opšteg zakona o Univerzitetima (koje je dao doktor Jovan Đorđević) vidi se da Zakon danas drukčije gleda na položaj asistenta i da shvata to znanje kao spremu svoje vrste u kojoj se može napredovati, a da se ne prelazi u zvanje docenta. U samom tekstu Zakona taj stav nije dovoljno izražen, a u praksi ga, koliko ja znam, niko dosada (bar na Filozofskom fakultetu) nije uzeo u obzir. Sprovedenjem takvog stava u praksi zahtevalo bi znatnu preorijentaciju u gledanju na naučno-nastavni podmladak i u radu sa njim. Ne nameravam i ne mogu da dajem neke sugestije, želim samo da konstatujem da je to problem kojim bi se morala što pre pozabaviti oba rukovođa tela našeg (a i drugih) fakulteta.

štampi. Ovde treba svakako uzeti u obzir neke objektivne okolnosti koje mnogo smetaju naučno-nastavnom podmlatku, naprimera: zauzetost svakodnevnim radom sa studijama, zatim materijalne teškoće koje navode mnoge fakultetske radnike da se bave raznim poslovima van fakulteta, ne uvek korisnim za stručno uzdizanje; dalje teškoće plasiranja ova vrste, tj. nedostatak stručnih publikacija i nezadovoljavajuć rad većine naših štamparija. S druge strane, to svakako donekle zavisi i od subjektivnog faktora, tj. od kvaliteta nastavno-naučnog podmlatka kakav je danas. Ali, kakav god bio kvalitet tog podmlatka ne može

se reći da mu njegove starije kolege pružaju neki blistav primer. Koliko uspevam da pratim i oni objavljuju malo radova, a naročito malo krupnijih naučnih radova ili udžbenika.

U vezi sa pitanjem objavljivanja radova i doktorskih teza, mislim da bi centralna univerzitetska tela trebalo da ispitaju mogućnost osnivanja jedne univerzitetske štamparije skromnih razmera. Uveren sam da bi ta štamparija imala dovoljno posla a i samo njeno postojanje bilo bi znatan stimulus za rad fakultetskim radnicima, mladim kao i starijim.

(Nastavak na 3 str.)

Za vreme III međunarodne zimske studentske sportske nedelje na Jahorini je održan sastanak Izvršnog komiteta FISU-a (Međunarodne federacije univerzitetskog sporta). Ni na ovom sastanku, kao i na svima dosadašnjim u zadnje dve godine, nije izostala diskusija o odnosima između MSS-a i FISU-a. Može se reći, takođe, nisu izostali ni zaključci koji ne obezbeđuju poboljšanje tih odnosa i iznalaženje mogućnosti za neposrednu i praktičnu saradnju ove dve međunarodne studentske sportske organizacije.

Ako pogledamo zaključke donešene na zadnjem sastanku Izvršnog komiteta, kao i ranije zaključke koji se odnose na pomenute odnose, videćemo da se već dve godine iako formalno, postoji izražena želja da se univerzitetski sport u svetu što više približi. — nisu postigli nikakvi praktični rezultati, koji bi značili realizaciju vrlo krupnih i bučnih izjava, i s jedne i s druge strane, o spremnosti za saradnju.

Pošto je sasvim očigledno da se nije mogla postići jedinstvenost mišljenja za stvaranje jedne sportske organizacije, bilo putem fuzije postojećih organizacija, bilo stvaranjem neke nove organizacije za univerzitetski sport, prešlo se na diskusiju o mogućnosti organizovanja zajedničkih igara na kojima bi učestvovali članice FISU-a, MSS-a, Nordijske studentske sportske organizacije i sve druge nacionalne studentske organizacije koje nisu članice pomenutih međunarodnih organizacija. Međutim, danas i posle dve godine velikih diskusija i direktnih razgovora između predstavnika pomenutih organizacija nije postignut još nikakav sporazum, a prema sadašnjem stanju odnosa između MSS-a i FISU-a teško je verovati da će taj sporazum i biti postignut, bar ne u dogledno vreme.

Navešćemo samo jedan konkretan primer koji ukazuje na različitost mišljenja i velike poteškoće u postizanju sporazuma čak i u sitnijim praktičnim akcijama, a da i ne govorimo o jedinstvenosti stavova i mogućnosti za organizovanje jedinstvenog studentskog sportskog pokreta ili zajedničkih igara. Pre održavanja III međunarodne zimske studentske sportske nedelje vođeni su razgovori između predstavnika

(Nastavak na 8 str.)

Još nije počela diskusija o statutu Stomatološkog fakulteta

Stomatološki fakultet u svojim specifičnim uslovima još nije dobio jedan uokviran statut, jer se još proučava nacrt i to veoma studiozno, kako od strane profesora, tako i od strane studenata. Stručna komisija udruženja studenata stomatologije se поделиla na grupe po dvoje i tako proučavaju nacrt, a zajednička diskusija još nije bila. I zato ne možemo doneti nikakve primedbe ni izmene. Ali ne uskoro verovatno i ta pojedinačna mišljenja biti ozvaničena, čime će statut doživeti neku novinu ili izmenu. Sam nacrt je sa svoja 142 člana zadovoljavajući, i do većih izmena naročito u delu o upravljanju fakultetom neће doći, jer se taj deo u potpunosti slaže sa sadašnjim uslovima fakulteta i njegovim društvenim upravljanjem. Iz statuta

(Nastavak na 3 str.)

NAUČNI PODMLADAK BROJNO NEDOVOLJAN

Ako se pak, bez obzira na to kako će biti rešeno ovo pitanje, govori o dosadašnjem radu na uzdizanju nastavno-naučnog podmlatka uopšte, onda se može mirne duše reći da stanje u tom pogledu ne zadovoljava. Pre svega, ako se želi da rad sa studentima bude zaista efikasan, i ako u tome treba da učestvuje nastavno naučni podmladak, onda je broj toga podmlatka na našem fakultetu danas premalen za naše potrebe, naročito na katedrama koje imaju najveći broj studenata, na primer Engleska, Romanska itd. Dalje, nema mnogo vidnih znakova o nekoj stalnoj i živoj stručnoj i naučnoj aktivnosti kod tog podmlatka: rad na doktorskim tezama obično se vuče godinama; objavljuje se malo stručnih i naučnih radova, imena mladih fakultetskih radnika, osim časnih izuzetaka ne susreću se često u

IZRADA STATUTA NA FILOZOFSKOM FAKULTETU

U OČEKIVANJU

Na Filozofskom fakultetu vrše se poslednje pripreme u očekivanju prve verzije statuta koja će biti stavljena studentima na diskusiju. I sastanak održan u prošlu subotu sa studentima, predstavnicima svih grupa, čija će reč biti važna za način na koji će se sprovesti diskusija po grupama, imao je karakter pripreme.

Komisija koja radi na statutu, u kojoj studenti imaju samo jednog svog predstavnika, podeljena je u dve grupe, od kojih se jedna pozabavila: režimom studija, planom i programom, a druga, administrativnim problemima, funkcionisanjem organa i sl.

Specifičnost Filozofskog fakulteta izražena u osamnaest grupa na broju, stvara priličnu teškoću kada treba doneti zakon jednak za sve grupe (a takvog karaktera je i statut, jer se donosi u okviru čitavog fakulteta). Zbog toga su se već na samom početku javila u komisiji sasvim oprečna mišljenja. Odbacivanjem ABC sistema studija umanjena je i efikasnost razmene mišljenja na ovom polju sa: zagrebačkim, ljubljanskim, sarajevskim i školskim Filozofskim fakultetima, do koje treba da dođe ovih dana, jer ovi fakulteti prihvataju i dalje ABC sistem. Međutim, i sistem sporednih predmeta (kakav je prihvaćen na Filozofskom fakultetu u Beogradu) naišao je na različito reagovanje; protivpredlog: studirati samo glavni predmet(!). Isto tako teškoću čini i donošenje plana koga je za neke grupe (jezičke, recima) ustvari nemoguće dati.

Zbog svega ovoga, treba očekivati obimnu diskusiju sa vrlo oprečnim mišljenjima, kada do nje bude došlo što zavisi od brzine izrade prve verzije statuta, koja je već zakasnila (rok joj je bio 25 mart).

Studentski predstavnik u komisiji za izradu statuta drug Že-

garac, veruje da će izradu statuta Filozofskog fakulteta u mnogo gome pomoći već dati nacrti statuta Ekonomskog i Pravnog fakulteta u Beogradu, i razmena mišljenja sa pomenutim Filozofskim fakultetima u zemlji. Dolazak zagrebačke delegacije već se sa sigurnošću očekuje za koji dan, a ostali fakulteti još nisu poslali svoj odgovor.

Međutim, diskusija studenata koje će zbog navedenih teškoća, u odnosu na druge beogradske fakultete, sa zakašnjenjem da dođe imaće verovatno presudnu reč

B. JOVANOVIĆ

Исправка

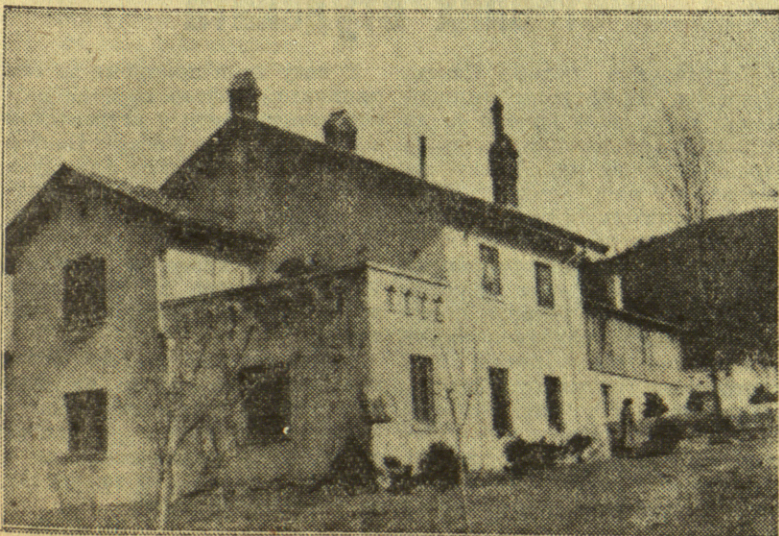
У чланку „Дупла плата за нерад“, отштампаном у прошлом броју „Студента“, поменуто је да Коковић Војин, апсолвент Правног факултета није положио ни један испит од јуна 1953 године, (када је апсолвирао). На интервенцију Коковића, накнадним проверавањем утврђено је да Коковић у периоду јуни 1953 — новембар 1954 положио шест испита и то са врло добрим успехом. Два заостала испита, о којима је реч у поменутом чланку, Коковић има од новембра 1954 године.

Редакција „Студент“, а посебно писац чланка, жале што је дошло до овог немилог случаја. Међутим, ту се није радило ни о каквом нападу на Коковић као личност, јер он није био чак ни познат, већ је посредни грешка претседника позајамног фонда друга Шљукића који је дао нетачан податак.

У овом светлу посматрамо, Коковић не би могао да буде изразит пример за илустрацију коментара у поменутом чланку, али коментар сам по себи стоји.

М. С.

Studentska odmarališta još uvek rade

Вече индиске уметности у Клубу за међународну сарадњу

У Шафариковој бр. 7 провели смо у четвртак једно пријатно вече у друштву индиског сликара и песника г. Субха Тагоре и аташеа индиске амбасаде за културна питања, који су нам дуго и непосредно причали о култури — ликовној, музичкој, позоришној — из своје далеке земље. На званичном програму смо чули и топло поздравили стихове великог индиског песника Рибиндраната Тагоре и са интересовањем пратили пројекције уметничких слика које је коментаришао г. С. Тагора.

Присутни су посебно топло поздравили г. С. Тагору када је једна студенткиња прочитала превод његове песме, посвећене нашој земљи.

П.

СТРУЧНА ПРАКСА ПРЕКО AIESEC-a И AIESTE-a

Неколико стотина студената одлази у иностранство

На другом спрату Економског писало је Југословенски одбор »AIESEC«! Интересовао нас је њихов програм рада у току овога лета, одлазак наших студената економиста у иностранство на стручну праксу. Друг Шербедија био је предусретљив. Уз

„Још нисмо утврдили програм размене студената. Јер то зависи од броја расположивих места која нам буду додељена. Баш ових дана отпутовала су три наша делегата на конгрес AIESEC који се одржава у Роттердаму. По њиховом повратку одржаћемо скупштину почетком априла и ту ћемо размотрити план рада, распоред места и остала питања.

— Колико се надате да ће Југословенски одбор разменили студената?

— Па отприлике 70—80 за све економске факултете у земљи. Од тога ће на Београд доћи 30. То је, приличан број Југославија је на трећем месту по броју размењених студената с иностранством.

— За које земље постоји највеће интересовање код наших студената и са којима највише размењујемо. Ваше перспективе, нове земље...?

— Интересовање иде у прилог Немачке. Бар за сада — највећи број смо са њима размењивали. Предвиђамо повећање размене са Италијом. Имали смо жељу да успоставимо контакт са Турском и Грчком. Грци имају финансијских тешкоћа. Став Турака се још дефинитивно незна, али ситуација је слична. Са Енглезима имамо прилично слабу размену. Тешко се тамо налазе места где би студенти ишли на праксу. Потребна је специјална дозвола њиховог Министарства рада.

— Споменули сте финансијске тешкоће других земаља. Каква је ситуација код нас?

— Нас финансира управа за економску и техничку помоћ. Она плаћа возне карте и путне дневнице. Боравак плаћа предузеће у коме студент ради. — Колики је просек? — Аустријанци плаћају 900—1.000 шилинга, Немци 200—250 марака. Французи већ слабије.

— А наша предузећа? Око 15.000 динара.

— Интересује нас како изгледа у главним цртама пракса наших студената у иностранству. Шта они раде...?

— Пре него што крену на пут, студенти похађају курс из неког језика. Сада моментано раде

четири курса а око 45 студената изабраних конкурсом. Касније ће они упознати земље у које одлазе, посебно предузећа у којима ће евентуално радити. Кандидати обично имају унапред комплекс

— Како је са онима који долазе у нашу земљу на праксу?

— Углавном слично. Свима је позната наша предусретљивост. Наши професори им држе предавања о питањима која их највише интересују. То су обично раднички савети, привредни проблеми, политички, култура. Ми се трудимо да се пријатно проведу, организујемо им екскурзије, другарске вечери...

— Колики број предвиђате да ће доћи ове године?

— Имамо тешкоћа са местима. Прошле године било их је 16. Ове године биће их 20.

260 ТЕХНИЧАРА ИДЕ НА ПРАКСУ

Када сам отишао у одбор IAESTE на Техничком факултету одмах су нам предложили да дочекамо њихову скупштину па да онда пишемо! На крају су нам ипак дали неке податке. Ове године ће са свих факултета у земљи и то техничких природно-математичких, рударских, геодетских, пољопривредних и шумарских ићи на праксу у иностранство 260 студената од којих на Универзитет у Београду отпада 118. Број земаља у које се одлази је прилично велики. То су Немачка, Швајцарска, Француска, Холандија, Енглеска, Белгија, Данска, Турска... Распоред по универзитетским центрима и факултетима већ је извршен. Курсеви језика које похађају кандидати увелико раде. Али студенти нису озбиљно схватили учење језика. Обично се учи тек пред испит, кад се има изгледа да се моћи ићи у иностранство. То је велики недостатак. Обзиром на то одбор је одлучио да узме строг критеријум код одабирања кандидата.

Ако је моје информисање био разговор, онда је поента била на овом питању. Причекаћемо скупштину јер су шкрти у приватном информисању. Биће ваљда више да се пише о техничарима.

Љуба ПАЛИГОРИЋ

ИЗ О.У.Н.

На дневном реду VIII заседања Генералне конференције УНЕСКО-а у Монтевидеу налазила се и међународна петиција у прилог есперанта. Након прегресања овог важног језичког проблема, Генерална конференција је донела одлуку да се Светски савез есперантиста прими у УНЕСКО као саветодавни члан. То значи да ће светски савез есперантиста бити будуће консултован у свим питањима која се односе на проблем заједничког језика у међународним односима.

У више докумената Генерална конференција је признала заслуге есперантског покрета на зближењу међу народима, на ширењу културе и науке, као и на помоћи у остварењу циљева УНЕСКО-а.

VESTI

★ Како сазнајемо у Centralnom odboru Saveza studenata Jugoslavije, zakazana је Peta međunarodna konferencija KOSEK-a која ће се одржати од 4—14 јула ове године у Birminghamu. Jugoslovenska delegacija otpočela је са priprimama за ову конференцију.

★ Krajem aprila ове године у Beču ће се одржати seminar са темом »Socijalizam i koegzistencija«. Na ovom seminaru učestvoваће u tri pretstavnika Saveza studenata Jugoslavije koji ће, како сазнајемо, podneti i svoje koreferate na ову temu о којој ће govoriti istaknuti državni i politički funkcioneri Austrije.

★ Uskoro ће doći до razmene studenata-predavača između Jugoslavije i Turske koji ће održati u univerzitetским центрима predavanje о životu i razvoju dveh prijateljskih zemalja. Ova akcija dolazi после nedavno održane konferencije, pretstavnika nacionalnih unija studenata Turske, Grčke i Jugoslavije na којој је odlučeno, pored ostalog, да се razvije i ova forma saradnje studenata tri balkanske zemlje.

★ Od 15—25 ovoga meseca održan је međunarodni studentski festival u Montpellieru u Francuskoј na kome је učestvovalo osam zemalja. Na festuvalu је uzelo učešća i Kulturno-umetničko društvo zagrebačkih studenata »Ivan-Goran Kovačić«.

★ Idućeg meseca održаће се kongres Nacionalne unije francuskih studenata na kome ће као gost učestvovati i pretstavnik Saveza studenata Jugoslavije.

OKO ZBIVANJA U ISTOCNOM BLOKU

LOŠI ZNACI

Posle događaja koji su se odigrali u zemljama istočnog bloka u poslednje vreme, mogli bi zaključiti да се situacija menja u negativnom smislu. Počelo је u Kremliu smenjivanjem Georgi Maljenkova sa položaja pretседnika sovjetske vlade, да bi за par nedelja odušilo kod najdoslednijih — u Budimpešti koji su за antimarksistička i desna skretanja napali pretседnika ministarskog saveta Imre Nađa.

Bez obzira kako protumačiti one što се zbiva u istočnim zemljama, simptomatično је ono što се dešava u Mađarskoј. Ako napravimo makar i mala poređenja sa onim što се zbilo u prošlosti, ne možemo izbеći konstataciju да се radi о »novom kursu« koji се uvek sprovodi izgleda prvo preko Mađarske.

Poznato је да su Maljenkova učinili odgovornim за »zapoštavljanje teške industrije«, да је kriv за »slabo stanje u poljoprivredi i stočarstvu« itd. A isto се tako zna да su i ranije i sada u Mađarskoј uvek »blagovremeno« prihvatili inicijativu. Izgleda да Mačoš Rakoši ima vrlo jak prijemni refleks. On је после događaja u Moskvi sazvao plenarni sastanak SK Partije mađarskih trudbenika i na njemu razradio »novu liniju« — nakalemio nove direktive na staru praksu i pod optužbama за devijacionizam i desno skretanje izvršio političko ubistvo Imre Nađa.

No, ovoga puta nije bilo lako početi »novi kurs«. Još јuna 1953 године na sastanku SK PMT donesene су brojne rezolucije u kojima је kao važan zadatak istaknuto »povećanje blagostanja«, razvitak poljoprivrede i zadrugarstva, uvećanje proizvodnje artikala široke potrošnje itd. Međutim, sada је došla delikatna situacija — mađarsko rukovodstvo našlo се razapeto između narodnih zahteva i interesa s јedne i vernosti i poslušnosti prema stariјem bratu s druge strane. Nije се mogla poreći politika određena 1953 године, а još manje odbaciti nova uputstva. I u takvoj atmosferi održan је novi plenum SK koji је istina, konstatovao »neke greške« u razvoju mađarske privrede, ali је kao »pravi i najvažniji zadatak« istakao razvitak teške industrije kao uslova за podizanje blagostanja i odbranu zemlje, која treba да се pojača u sadašnjoj zategnutoј međunarodnoj situaciji.

Eto to su »zasada« preduzeli Mađari u sledbeniju za iskusnijim i — jačim patronima. A šta će još učiniti — ostaje да sačekamo i vidimo. Po svemu sudeći, reklo bi се да će ostati dosledni svom »novom kursu« — да će metamorfoza njihove politike преći i »za granicu«. Čini се да u tom pogledu već ima znakova koji zabrinjavaju.

V. MIČOVIĆ

OTKRIVANJE СПОМЕНИКА „МИР“ А. АУГУСТИНЧИЋА

На Београдском универзитету врши се припрема за дочек страних студената

Међународно одељење Савеза студената Београдског универзитета ових дана почело је да организује прихватни центар за стране студенте који долазе на летовање у нашу земљу.

Већ су предвиђени студенти који ће радити у центру и за њих је организован семинар на коме ће слушати теме из области спољне и унутрашње политике, о раду међународних омладинских организација и о правилнику у центру. Такође, сваки студент ће бити упознат са нашом друштвено-политичком терминологијом на дотичном страном језику. Сваки студент ће радити у центру месец дана.

У току су и припреме за сам прихватни центар који ће највероватније бити у студентском дому „Иво Лола Рибар“. Центар ће радити у времену од 1 јула до 31 августа. Цена од 550 динара дневно је врло приступачна. У њој је урачунато три obroka квалитетне хране и спавање. Иначе, та цена ће бити иста у свим нашим прихватним центрима.

Већим групама од десет страних студената центар ће дати и водича. Поред свакодневних дискусија у додиру са нашим студентима, организоваће се и посебне дискусије на захтев група страних студената.

M. C. B.

kroz stranu studentisku štampu

UNIPRESSE

BELGIJA — 21.999 студегата уписало се на belgiske univerzitete i velike škole u toku prošle školske godine. Od toga 13.725 pripadaју francuskoј jezičkoј grupi, a 8.274 flamanskoј jezičkoј grupi. U prvu grupu studenata dolazi i oko 600 studenata iz inostranstva. Oко 15% svih studenata primaju stipendiju. Nacionalni budžet predviđa u tu svrhu 30 miliona franaka godišnje.

★

SAD — Više od 400 studenata učestvovali su prošle године u putovanjima koja је organizovala Nacionalna unija studenata SAD. Ove године се predviđaju putovanja: »Obilazjenje tri zemlje« — Jugoslavije, Grčke i Turske, »Put preko tri kontinenta« Evrope, Severne Afrike i Srednje Azije, kao i još јedna turneja koja će ići preko Zapadne Evrope, balkanskih zemalja i Izraela. Biro за putovanja razmatra osim toga mogućnosti specijalnih putovanja за studente novinarstva, ekonomije, tehničke, medicine itd. U decembru 1954 године završen је i film о programu putovanja. Na početku 1955 izašla је brošura pod naslovom »Rad, studije i putovanja u inostranstvo u 1955 godini.«

Student Mirror

MALAJA — Na prvom sastanku Malajskog kooperativnog komiteta VUS-a raspravljano је о pomoći studentima koji su bili bolesni duže od dva meseca. Ovo zbog toga što studentsko zdravstveno udruženje može да plati lečenje samo за dva meseca. Zato је potrebno pomoći studentima koji boluju duže vreme.

★

FRANCUSKA — Francusko društvo за privatno prihvatanje stranih studentkinja radi već šest година na uspostavljanju kontakta između stranih studentki-

nja i francuskih domaćinstava. One studentkinje koje nemaju pravo на stipendiju mogu да раде kod francuskih porodica за stan i hranu i да istovremeno prate nastavu. Dosada је primljeno 900 molbi od kojih је решено 600. Svaka treća studentkinja је Nemica, svaka četvrta Engleskinja, Dankinja, Svedanka itd. Prijavile су се studentkinje iz devetnaest raznih zemalja. Društvo namerava да оvu svoju delatnos proširi i van Pariza.

LUTES

FRANCUSKA — Pravideni letеći program servisa francuskih studenata за putovanja omogućеće velikom broju francuskih studenata да borave u logorima центрима за letovanje, kojima rukovodi posebno udruženje, а ta kоde i да obišu i upoznaju inostrane zemlje pod povoljnim uslovima.

NASTAVAK ANKETE „STUDENTA“

Odlazak u inostranstvo ne planira se

(Nastavak sa 1 str.)

NEDOSTAJE SISTEMATSKA POLITIKA

Mislim da je osnovni uzrok sadašnjih slabosti kao i nezadovoljavajućeg brojnog stanja nastavnog i naučnog podmlatka na našem fakultetu — nedostatak stalne i sistemske politike uzdizanja podmlatka i od strane katedara i od fakulteta u celini. Malo je katedara na kojima se stalno prati napredak studenata i među njima odabiraju oni koji pokazuju želju i sposobnost za dalji naučni rad. Među današnjim asistentima nema mnogo koji su na fakultet došli tim, kako ja mislim, najredovnijim putem. Zatim, prirodno je da asistenti i drugi mladi saradnici koji imaju perspektive treba da napreduju pod brižljivom rukom svojih profesora; koliko mogu da vidim, ne bih rekao da mnogo njih oseća blagost takve brižljive ruke. Naravno, profesori su, uz današnji broj studenata zaista prezauzeti nastavnim i administrativnim poslovanjem i svakako ne mogu da posvećuju onoliko pažnje svojim mladim saradnicima koliko su nekad posvećivali neki naši čuveni profesori. Ali, ako kontakti mladih i starijih posvećeni tome ne mogu da budu česti, oni mogu da budu stalni i da se sprovedu sa izvesnim planom i ciljem. Uzdizanje mladih korisno bi, naprimer poslužila izmena iskustva u okviru jedne katedre u vidu diskusija o pojedinim stručnim i naučnim temama;

KARAKTER DOKTORATA — PREPREKA

Znatnu prepreku uzdizanju mladih predstavlja i današnji karakter doktorata, bolje reći stvaranje doktorata kakvo vlada danas na našem fakultetu, naročito kada se uz to ima na umu sadašnja praksa po kojoj je doktorat ne samo neophodna stepenica za dalje napredovanje, nego i uslov opstanka asistenata na fakultetu. Doktorat i ponovni izbor više nad njihovim glavama kao dva Damaklova mača. Ne mislim ovde da izvinjavam lenost ili nesposobnost pojedinaca (eventualno i sopstvenog) već samo da izrazim mišljenje koje mi se više puta nametalo, da bi karakter doktorata na jezičko književnim katedrama trebao da bude onoliko drukčiji nego što je danas, ili da dopušta elastičnije tumačenje, kada se radi o temama iz istorije književnosti, onda se treba zapitati da li je veći »prilog nauci« skupljanje materijala na temu, recimo, »Bajron kod Jugoslovena« ili nova naučno zasnovana ocena Bajronovog stvaralaštva ili jednog njegovog dela.

Za mene to i nije pitanje: nova i bolja interpretacija već poznatih činjenica predstavlja barem isto toliki prilog nauci koliko i skupljanje fakata, koje i ima smisla samo onda ako se iz tih fakata može izvući neki nov i značajan zaključak. Međutim, po shvatanjima uvreženim na našim fakultetima, ova druga tema teško da bi i bila primljena kao doktorski rad. Po tim shvatanjima jedan jedini novopronađeni fakat vredniji je od ne znam kakvog truda da se odredi mesto jednog značajnog književnog proizvoda u našoj slici o svetu. Ovo nabacujem samo kao iluziju i eventualno potsticaj za dublju diskusiju tog predmeta u nekom od fakultetskih foruma. Smatram svakako da je današnje shvatanje doktorata sa književno istorijskim temama preusko i da bi ga trebalo proširiti. Tu imam u vidu ne samo asistentske teškoće, nego i potrebu povezivanja doktorata sa tokom našeg života: kada se radi o stvarnim književnostima za nas — čini mi se

daleko važnije stvaranje našeg stava prema njima, tj. marksističko procenjivanje njihovih vrednosti, nego skupljanje nekih fakata za koje se često ne vidi čemu mogu poslužiti.

BORAVAK U INOSTRANSTVU

Uzdizanje mladih kadrova na gotovo svim katedrama našeg fakulteta zahteva povremene odlaske pa i duže boravke u stranim zemljama. Za katedre stranih jezika i književnosti to je samo po sebi jasno, jer one drukčije ne mogu da održe živi kontakt sa svojim predmetom; za druge je ta potreba manja ili veća zavisi od mogućnosti nabavke literature i sl. Međutim, ta neophodna potreba podmlatka nije dosada bila sistematski zadovoljavana. Odlasci u inostranstvo bili su haotični, slučajni, diktirani svakočim okolnostima samo ne nekom određenom i jasnom politikom fakulteta ili katedara. Oni su, naravno, zavisili i od vanfakultetskih faktora pa i danas delimično zavise, ali novi Zakon o Univerzitetima daje fakultetu mogućnost da povede određenu politiku u tom smislu. Koliko mi je poznato raniji fakultetski savet nije uspeo da

sprovede neku stalnu i sistematsku politiku uzdizanja nastavno-naučnog podmlatka. Međutim, važnija je činjenica da ni novi fakultetski savet i uprava nisu dosada uzeli pitanje ozbiljnije u pretres. Naravno, često se rešavalo o izborima novih fakultetskih saradnika, a bila je i jedna diskusija o doktoratu, i zato se ne može reći da problemi koje sam napomenuo nisu doticani — ali oni nisu nikada tretirani kao celina ni kao pitanje jedne stalne politike, stalne delatnosti oba tela i čitavog fakulteta. Usput napominjem, iako je teško oceniti vati rad tela koja deluju tek nekoliko meseci, da se u njihovom radu po mom mišljenju ocrta opasnost da gomilanje svakodnevnih sitnijih praktičnih zadataka u njihovim dnevnim redovima zaseni krupne principiјelne probleme koje ona treba da rešavaju. Postavljanje pitanja uzdizanja nastavno-naučnog podmlatka pomogla bi mislim tome da takvi problemi dobiju pravo mesto u našem radu. Mislim da bi fakultetski savet i uprava, u okviru ovog pitanja, trebalo da rešavaju uglavnom ovo:

1. Položaj, dužnosti i prava asistenata u vezi sa shvatanjem

izraženim u tumačenju novog Zakona o univerzitetima.

2. Rad katedara na uzdizanju podmlatka, sadašnje stanje i potrebe; zaključci o daljem radu na tome.

3. Definicija doktorata i naučnog rada na jezičko književnim grupama našeg fakulteta.

4. Određivanje potreba za boravkom u inostranstvu u naučne svrhe i mogućnosti za to; stvaranje realnog dugoročnog plana.

5. Pregled stanja naučnog rada na katedrama i utvrđivanje mera koje tu treba preduzeti.

Dobar deo ovih pitanja moraće da bude pretresen i u vezi sa donošenjem fakultetskog statuta koji se sada priprema, ali bi trebalo da se ona i posebno pretresu u oba fakultetska tela.

Naravno, ako ova pitanja budu pretresena kako zaslužuju i ako dobiju odgovarajuća rešenja, time ipak neće biti sve rešeno. Sprovedenju tih rešenja u život suprostaviće se verovatno teškoće drukčije vrste koje proističu iz subjektivnih faktora i iz sadašnjih odnosa među fakultetskim radnicima, zasnovanih na utvrđenoj lestvici dužnosti i položaja.

JOŠ NIJE POČELA DISKUSIJA O STATUTU STOMATOLOŠKOG FAKULTETA

(Nastavak sa strane 1)

možu se izneti samo neke stvari o kojima će se verovatno diskutovati, kao i meñati, pa ćemo ih zato izneti:

Студенти факултета бирају свога члана у факултетски савет на својој скупштини која пуноважно решава само ако је присутна једна десетина студената. Ако у заказано време не буде дошао довољан број студената, скупштина се може одржати само после једног сата са присутним студентима. Члан факултетског савета кога бирају студенти не учествују у давању мишљења при избору наставника, научних сарадника, као и ни о потврди избора асистената и других факултетских сарадника и руководиоца факултетских установа и о утврђивању наставних планова. Факултетска управа саставља распоред предавања за сваки семестар, као и распоред испита за сваки испитни рок по предлозима предметних наставника. Претставнике студената на седницама факултетске управе одређује Савез студената факултета

и може их бити највише пет на једној седници.

Декана бира факултетска управа из редова редовних и ванредних професора. Један професор може највише бити биран два пута узастопце за декана.

НАСТАВА И НАСТАВНИ ПЛАН

Редовна настава траје дванаест семестара, за које време се се слуша и вежба око тридесет одвојених предмета. Испити из прве године полагају се по овереном другом семестру у јунском и септембарском испитном року, а испити из друге године имају јунски, септембарски и јануарски испитни рок. По овереном шестом семестру, сви испити из прослушаних и одвежбаних предмета полагају се у слободним испитним роковима, свакога месеца осим јула и августа. Трећи семестар се не може уписати без физике, хемије и биологије, а шести без анатомије, хистологије са ембриологијом и физиологије са биохемијом. На крају шестог семестра у

јунском и септембарском испитном року мора се полагати испит из предклиничке протетике, који је услов за упис у седми семестар. Уз ово, за полагање клиничких предмета мора се имати положена још микробиологија, патолошка анатомија, патолошка физиологија и фармакологија.

СТИПАЊЕ ПРАВА НА ДОКТОРАТ

У статуту је предвиђено да се по завршетку дванаестог семестра посећује посебни курс од два семестра чији програм сваке године одређује факултетска управа. Слушаоци овога курса по завршетку могу полагати свој докторски испит. Полагање би се састојало из два дела, усменог испита и јавне одбране докторског рада. Остали делови у вези овога нису прецизирани, јер је ово још увек отворено питање, које ће се решити доношењем посебног савезног закона.

Л. МИРКОВИЋ-ВАЛЧИЋ

СЛИКА НЕДЕЉЕ

Студенти Првог факултета присуствују заседању Скупштине НР Србије и са интересовањем прате њен рад

КО СЕ С НИМ ИГРАО

ИЛИ ЕПИЛОГ ЈЕДНЕ ВАЖНЕ МЕРЕ

Пре три месеца су формиране посебно по факултетима комисије за ревизију места у домовима. Формирањем таквих комисија удружења студената су презела на себе један озбиљан посао који је требало савесно али и брже завршити. Циљ је био сасан и праведан: омогућити вредним и сиромашним студентима становање у дому на месту оних који слабо студирају, а материјално добро стоје да би могли наћи приватан стан.

Како је посао на ревизији места у Студентском граду завршен? После одугвлачења од око три месеца, најзад су комисије (опет не све) уручиле управном одбору спискове оних које је требало иселити и на тој основи управни одбор је одмах донео одлуку о исељењу предложених студената. Све би се на крају завршило добро и посао би био докрајчен да се неки факултетски одбори поново нису умешали да исправљају „криву Дрину“, тј. да за свега неколико дана анулирају оно што су за три месеца преко својих комисија утврдили и одлучили. Одбор удружења студената медицине послао је списак од 17 студената које је требало иселити. За неколико дана на списку није остао ниједан студент, јер свих седамнаест су добили упуте и потврде са наводима да је „посреди грешка“ или „упут се издаје другу ради исправке списка за исељење“ или „грешком је убачен у општи списак“ и тако ниједан од 17 њих није исељен. Од 26 економиста предложених за исељење 19 њих је брисано из списка, јер и они су због неке „грешке комисије стављени у тај списак или им је пак „уважена жалба“. И код осталих факултета је било оваквих исправки, али у мањој мери. Једино су факултетски одбори студената машиниста и архитектоната спровели своју одлуку до краја.

О оваквој игри са тако важном мером не треба много коментарисати. Чињенице саме говоре. Стварно је било тешко пронаћи најмаркантније примере оних студената који не уче, а добро су обезбеђени, али зар се то није могло урадити за више од три месеца? Добија се утисак да су сви напори и труд на овом послу кула од карата због тога што није пронађен један погодан и праведан критеријум или због тога што су појединци (дежурни) у факултетском одбору и због неких субјективних, а могуће и сентименталних разлога издавали онакве упуте који су оповргавали ранију одлуку. Међу студентима се већ прича о томе, али никако повољно. За компромитовање овакве мере пуно одговорност треба да снесе одбори удружења.

Једно овакво искуство озбиљно намеће да је сада питање да се размисли о критеријуму за усељавање у домове на почетку идуће школске године.

А. МЕРЕНИК

СТУДЕНТИ СЕ ЖИВО ИНТЕРЕСУЈУ ЗА СВАКО НОВО ИЗДАЊЕ У КЊИЖАРСКИМ ИЗЛОЗИМА. НАЖАЛОСТ КЊИГЕ ЈОШ НИСУ ПОЛЕВТИНИЛЕ. ЗАТО ЋЕ КАО И ДОСАД МОРАТИ САМО ДА ИХ ПОЗАЈМЉУЈУ ИЗ БИБЛИОТЕКА

Из рада удружења студената у унутрашњости

ИСКУСТВА семестралног распуста

— За време лета проширити рад —

Студенте у унутрашњости често „бије глас“, немају у својим завичайним местима одређено место. Удружења оснивана најпре по градовима, а затим и по срезовима, много су допринела формирању супротног става. Својом друштвеном активношћу, са широким садржајем, много су учинила на афирмирању студената. Студенте данас сматрају важним чиниоцем у друштвеном животу.

МНОГО ПЛАНОВА, ОСТВАРЕЊА МАЛО

За овај семестрални распуст Удружења студената правила су много планова. Зимски месец је требало искористити. Јер у тим данима услови за окупљање су најбољи, мада је и проблем — везаност за зимски испитни рок.

Остварења тих планова су мала, није ни било много, или су се свела на решавање економског положаја студената.

Економски проблеми су стављени у први план, што је и према постојећој ситуацији природно. Удружења су за време ових месец дана одржала више конференција са народним посланицима на којима се разговарало о начину стипендирања.

На овом послу удружења би требало много да учине. Јер има

случајева да се не води довољно рачуна о томе коме се дају стипендије. Добијају их и неки апсолвенти са мало заосталих испита који после одуговлаче, због стипендија са дипломирањем. А негде, студенти са добро обезбеђеним материјалним положајем, ваљда због непознавања, добијају стипендије. До тога долази што се не траже мишљења удружења.

Примећује се да многа удружења обраћају пажњу само на спортско-забавну страну живота студената. Таква једностраност, показала су искуства овог семестралног распуста, не могу много користити афирмацији студената и више, у крајњој ли нији штете.

ИЗОЛОВАНОСТ СТУДЕНАТА СА СЕЛА

До сада се активност удружења одвијала једино у градовима и већим среским местима. Због тога су студенти са села, којих такође има доста, били по страни. Удружења нису могла да се повежу са њима, јер постоје објективне тешкоће. Села су удаљена, а и живот је различит од оног у граду.

Универзитетски одбор је, због тога, предложио удружењима да оснивају у селима, у којима има више студената, секције. Оне би, само по неким организационим принципима, биле у вези са удружењима, а рад би организовали према својим условима.

Оснивање ових секција појачаће активност удружења, а њихов рад претстављаће на селу велики напредак, јер студенти могу много помоћи.

ПРАВИЛНА ОДЛУКА НА МЕДИЦИНСКОМ ФАКУЛТЕТУ

Латински језик се неће полагати

Факултetsка управа на својој седници од 2. III. 1955 године усвојила је предлог Наставне комисије да студенти који су завршили Средњу медицинску школу не полажу латински језик, пошто су га слушали две године, а наставни програм је идентичан са програмом из гимназије.

Оваква одлука је била једино могућа и правилна

Љубиша ЈОСИФОВИЋ
студент медицине

POLITIČKI SEMINARI NA TEHNOLOŠKOM FAKULTETU

Ко први пут дође на Tehnološki fakultet можда да приметити читав низ plakata и обавештења по hodnicima. Шта на њима пише? Шта представља онај списак назива raznih toza из политичке економије, marksizma и наше социјалистичке стварности? То су тезе које су у плану да се обраде током ове школске године. А оне су различито подељене. Postoje seminari где су питања тако подељена да одговарају godinama studija. Тако за прву godinu већим делом су теме из основа политичке економије и политичке економије социјализма. Apsoventi обрађују оно што им највише одговара. Danas sutra то су инжењери. Njih треба upoznati са најnovijim događajima у našoj социјалистичкој изградњи, а : о њима prodiskutovati. Тако у seminaru apsoventata читамо: »Priredna organizacija i radničko samoupravljanje«. Odnos preduzeća i društvene zajednice« и dr.

Ali на ovom fakultetu nisu samo seminari način političkog rada studenata.

Kroz predavanja koja obuhvataju sve godine ovog fakulteta, pruža im се mogućnost да се upoznaju са raznim pitanjima: naprimer predavanje о Indiji за tim održano predavanje druga Bartoša о aktuelnim političkim problemima и dr.

R. RADOMAN

tribuna OTKRIVENA JE SPOMEN PLOČA BORISU KIDRICU на Ekonomskom fakultetu. Otvaranju је prisustvovao veliki broj kulturnih i javnih radnika i studenata.

ODBOR ZA POMOĆ STUDENATA, koji је osnovan 1952 године opravdao је своје postojanje и danas представља važan faktor у nastojanju за rešavanje социјалне problematike на našem Univerzitetu. Odbor је, samo у toku једне године, од 1 novembra 1953 до 1 novembra 1954 године, razdelio pomoć hiljadutristadevedesetseđmorici studenata.

OSNOVAN JE KLUB ZA MEĐUNARODNU SARADNJU те су studenti ljubljanskog Univerziteta које занимају међународни problemi dobili klub у коме ће се кроз predavanja и diskusije upoznati са aktuelnim pitanjima међународних odnosa и saradnje.

FRANCUSKO-JUGOSLOVENSКИ STUDENTSKI KLUB delegati Francuske studentske nacionalne уније UNEF-a који су prisustvovali међународној konferenciji о kulturnoj aktivnosti у Ljubljani predložili су osnivanje francusko-jugoslovenskih studentskih klubova на univerzitetima.

NAŠI DANI STUDENTSKA RUKOVODSTVA NISU JOŠ POSTALA TO. Činjenica да се studentska rukovodstva сваке године popunjavaju mladim neiskusnim kadrom представља озбиљну smetnju afirmaciji rukovodstva као celine, која baš zbog toga nisu mogla да deluju, у prvom redu као politička koordinaciona tela, nego су težište своје aktivnosti bacili на rešavanje obilja tehničko-administrativnih poslova које би mogao да izvrši isto tako dobro и neki од aktivista izvan Odbora. У tom cilju verujemo да је nedavni plenum Univerzitetskog odbora ukazao на glavne nedostatke stila и metoda rada naših rukovodstava и organizacija, što ће značiti znatan korak napred ka konačnoј afirmaciji rukovodećih tela и Saveza studenata као političke organizacije.

IPAK SE KRENULO. Već godinama по osnivanju našeg Univerziteta чује се kritika masovnih organizacija, rukovodstava и pojedinaca на rad studenata у odnosu на ukazivanje pomoći organizacijama и narodu у univerzitetskim centrim у unutrašnjosti. S obzirom да је та aktivnost и prošlih godina jenjavala или potpuno prestajala. Univerzitetski odbor је на kraju prošlog semestra sazvaо sastanak са predstavnicima studenata gradova, на kome се došlo до zaključka да се osnuje 14 regionalnih udruženja у unutrašnjosti.

V. M.

Из студентског дома „Иво Лола Рибар“

ПРИЧА ЕЛЕГИЧНА СТУДЕНТСКА

— Храна нам се спрема неукусно. Кромпир, сув гулаш и на суљ се понављају. Пролетне хране нема. Тањир, виљушке, ножеви и кашике се не бришу. Само се исперу. Онако масне се стављају на сто. Обична појава је да се пре јела бришу о чаршав. Чаршави су прљави... А то све само због тога што је један апарат за сушење покварен...

И поред ових дотација и ванредних прихода дома (игранки) из домских соба се још увек износе столице за мензу. Домски инвентар се не обнавља. Из управе кажу: „Ви нисте потписали за домски инвентар. Столови и столице су наше. „Улазе у собе и кад су оне закључане. Отварају их калаузом. По мом мишљењу... то претставља основну повреду грађанских права.

Број чистачица је недовољан. На сваку долази по тридесет соба. Ходници се недовољно чисте. Треба собе више прати... Треба повећати број чистачица. Слабо се поправља. Треба извршити многе ситне поправке.

Друштвени клуб и библиотека раде. Друштвени клуб је отворен свакога дана од 9—22 часа, а библиотека сваке суботе. Дежурство је добровољно... За њих има интересовања.

Стање у дому се може поправити само активнијим ставом управе дома.

A. J.

ПИСМО УРЕДНИШТВУ

Друже уреднице

У „Студенту“ од 23. III. о. г. објављен је чланак под насловом „Да ли овакав забавни живот по сваку цену“.

У вези са овим чланком (мислимо на део чланка са поднасловом „Деканат — бифе“) молимо вас да објавите следеће:

Приредба коју је организовала феријална дружина одржана је у сали за предавања (јединој сали коју поседује Стоматолошки факултет) а не у деканату како се то у чланку наводи. Пошто је секретарова канцеларија једина просторија која има везе са салом у којој су били смештени сендвичи и пиће, али не на канцеларским столовима, него на столовима феријалне дружине. У тој просторији се није служило нити су ту улазили студенти, већ се одатле само издавало и уносило у салу.

Мислим да ово не штети ни у гледу деканата ни Савеза студената, јер се у Београду свуда дају приредбе са бифеом и лутријом, па не видимо разлога зашто би ова приредба имала негативни карактер. Немају места наводи у чланку да је све те вечери личило „на сеоску биртију“ чију је атмосферу допуњавао програм. Напротив, у програму су учествовали чланови Радио Београда, који су дошли не тражећу новчану награду како би помогли акцији коју је покренула наша дружина. Овакви и слични чланци могу убудуће да наносе штету напорима које воде поједине дружине. У овом случају нарочито погађа нас, и наш деканат који је у свакој прилици показивао добронамерност према свим акцијама које смо ми покренули, и правилно разумевање према студентској организацији.

За феријалну дружину
Стоматолошког факултета
претседник,
Лекић МОМЧИЛО

ЗАПИСИ ИЗ БИСКУПСКОГ ГРАДА

Регенсбург је стари град на Дунаву и Регену, некадашња Ратисбона из римског доба из кога је очувана и рестаурирана „Порта преторија“ римског војничког логора из 7 века. Уске улице, многобројне цркве и старинске куће сивих зидова потсећају на средњи век, донекле на наш Дубровник. Стари део

У последњем рату био је неким чудом потпуно поштеђен. Главне изворе прихода му данас претстављају пристаниште на Дунаву, трговина и туризам. Индустрије у овом граду са преко 120.000 становника има врло мало, јер се, наводно, подизању било каквих фабрика енергично успротивљују „прни“ (клер и бискуп) зато што би оне повећале број неверника.

У шетњи кроз град

Пријатно је шетати овим градом — музејем, где све потсећа на давну прошлост, али је и са-

Једне свеже септембарске вечери прешао сам преко каменог моста, саграђеног негде у XVI веку и данас некако тесног за моторни саобраћај, у крај града са простором за годишњи ваљар и чувени циркус „Кроне“. Ваљар припада ситном потрошачком свету и ситним трговцима, али и велике пиваре убрајају велике паре. Мање пазара имају тезге са дефектном галантеријом и другом робом снижених цена, а много више продавци слаткиша банаана и кокосових браха, разна стрелишта „карутели“, „куће смеха“, „дунгле“, „куле вампира“, „ђавољи точак“ и др. Најфете и на понеког „земљака“ што нуди прстење, мишћуше, огрлице...

У биоскопима су сви страни филмови одлично синхронизовани на немачки језик. На журналима је често заступљена наша земља и Тито. Између осталих гледао сам и много реклмирани амерички колор филм по роману Сјенкијевича „Кво вадис“. Код сцене у којој апостол Петар, немиран због предосећања да ће његовој браћи да се деси несрећа, доноси одлуку да се врати у римски амфитеатар где главне звери растржу хришћане, пало ми је на памет да је папа тих дана пострадао од поглаве у Августинији и Баварској послао свој благослов!

Патер лепих говори

Хитрим покретима пење се млади мисионар на једноставни високи издигнути подијум и стаје пред микрофон. Љути се због присуства аутомобила на тогу Дахау и због фоторепортерских флешева, јер ради се о религији, истиче он. Ипак, његов долазак и предавања најављена су по целом граду плакатима и летцима: „Сензацију доброга претставља чињеница да преко 3 милиона људи од Лондона до Беча долази на религиозно предавање. Патер лепих је познат свуда у Европи и у свету! Називају га са пуно дивљења односно можда модерни Савонарола, црвени патер и немачки Јон Камило. Тезе: капиталистичка црква, демофија или стар: лена или ром: Христ без цркве: окретаљ бог; модни артикал крст.“

Прво предавање: наркоза Сатане! Појавио сам се и ја на Тргу али сам одустао од бележака да не бих можда изазвао подозрење верника око мене. Морам одмах рећи да је то био говор рутинираног и интелигентног говорника, са добром дикцијом, искривеном полустинама, демагогијом, реакционаран и пун верских догми, али не досадан, често дубоко емотиван и за малог човека дезоријентисаног прошлошћу и забринутог будућношћу, управо фасципирајући.

„Дужност је нас слугу божијих да свугде у свету стрпљиво и упорно, широмо хришћанство док год не завлада у целом свету. Следећи овој својој дужности, дошао сам у овај бискупски град, град мученика, град по коме је некада ходао Бонифације, у коме данас има још само мало хришћана.“ Могу да разумем његов гнев што та мисија неће моћи да буде испуњена, јер када је такво стање у „расаднику“, шта тек треба помислити у вези са огромном „необрађеном“ муслиманско-булстичко-атеистичком масом. Зато му и глас одједном прелази у претећу вику: „Зашто сте онда данас испунили овај трг! Очекујете сензацију?! Идите својим кућама, нисте ми потребни у овој земљи!“ После мале паузе спуштеним гласом тихо изговора речи утехе и презира: „Не бој се млада девојко, ти која си посрнула једном у животу. Неће тебе газити господ паклом, него оне којима је црква потребна само када венчавају кхери или коштавају децу.“ Са пуно горчине упућује осуду и радничкој класи вешто искористићујући тешка искуства из непосредне прошлости човечанства.“ Зашто свештенике не пошећ у фабрике, циркусе, руднике. Знам да ћете хладно и непријатељски дочекати синдикати, али сети се француских свештеника који су заједно са младићима осуђени од Немца на смрт пошљи у концентracионе логоре... Свештенике, не смећ губити из вида ко васпитава омладину, бори се против увођења секуларизоване наставе, јер и природне науке могу предавати само хришћански васпитавани људи да сутра не бисмо опет имали гасне коморе и опите на живим људима...“ Непрегледна маса, можда и верује овим патетично изговореним речима, јер не зна да је у својој земљи хиљадама људи страдало животима и зверски мучено од људи које је испирисао баш један дио тих „хришћански одгајених људи“. Ти наши домаћи излајници устанок-четничког соја данас уживају азил у овој земљи и има их, можда, баш сада на овом тргу.

Патер проклиње западни систем који „тоне у пороку“ и страховито се противи комунизму, а свему томе супротставља своју војску „добрих пастира“. Ствари су постављене тако названо да му је социјал-демократска штампа отворено поставила питање у чије име говори и ко га плаћа кад је очигледно да својим „религиозним“ предавањима делује политички. Маса то не увиђа, јер кој отприлике овако прича: „Сваку проститутисану америчку филмску глумицу која има баш такв брак за собом на аероплану дочекују јата новинара, а када се на плућима оболела мисионарка, прогнана из Кине

враћа у домовину, то нико не региструје, а о дочеку нема ни говора. А господин Атли још одлази у посету тим кинеским комунистима и даје изјаве да би требало развијати односе са њима?!“ Тешко Кинезима без мисионара, помислих ја. Они су им уз веру и просвету понекад прокријумчарили и опијума. Али народ овај се ражалачо на оболелу мисионарку и заведен патером стекао криву слику о новој Кини. А она ће својим људима још на земљи дати понешто од онога што су им мисионари обећали тек за „загробни живот“.

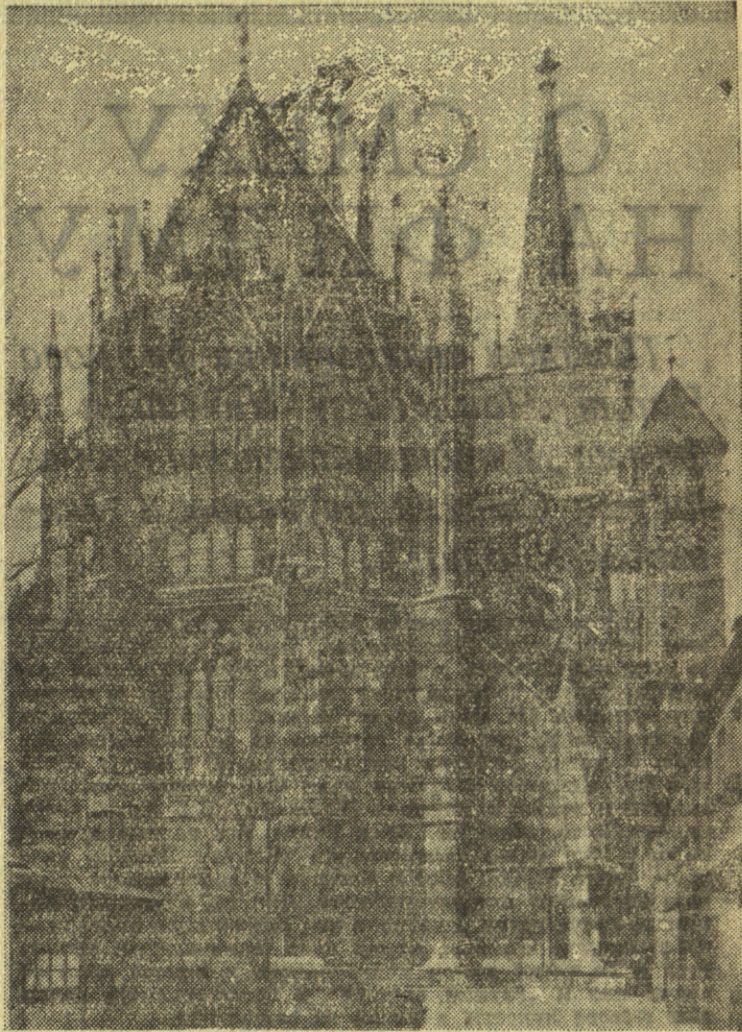
Наредних дана одржао је још два предавања, тражио је добооволне прилоге у корист изградње једног дома слепих. Народ је, кажу, доносио и капом и шаком. Неки радници су ми допније причали да је учени патер на вешт начин извукао новац који неће отићи за обећане сврхе.

Међу радницима и инжењерима

У току мог тромесечног боравка међу радницима у фабрици имао сам многобројне сусрете и краће дискусије. Ограничићу се само на политичке погледе ових људи чија земља сваком даном постаје опет ове важнији фактор у Европи. Мање више сви осуђују рат и освајања, не одобравају изјаве Синг Ман Рија и смеју се „државници Чан Кај Шека“. На унутрашњем плану клерикалне сматрају смртним непријатељима (иако уз гунђање плаћају тзв. црквени порез), али с друге стране дефетистички у огромном броју апстинирају на изборима, па вам за победу хришћанско-демократске уније окријаљу опште право гласа које, тобоже, овима обезбеђује победу због „многобројних гласова монахиња и старих побожних жена“. Има и других детаља који говоре о недовољној политичкој зрелости.

Млади електрозаваривач, уз пиштање парних вентила прича ми да за време штрајка металаца у његовој фирми није узимао учешћа у штрајку, јер му је плодавац обећао ону сачну надницу која после штрајка буде изборена. А то баш није леп пример радничке солидарности. — За време једне ужине повео се разговор о томе како ће намеравам увођењем нових апарата у неким одељењима рад бити толико аутоматизован да ће већи број људи добити отказ. Неко од присутних је видео излаз у новој армији (тих дана вођене су баш дискусије о ЕОЗ) Један млађи, рифокоси радник, очигледно социјал-демократ, револуционар упада у реч: „Због чега се бојати нових апарата када се они стварају за добро човека. Треба једном да увидимо да се синдикати баш због тога боре за четрдесетчасовну радну нелећу, јер је производност рада, захваљујући тим апаратима, порасла. Послодавци се томе опирив, расте број незапослених и они сад играју улогу људи који воде рачуна о социјалном збрињавању, лок ми скрушено идемо на печењење књижица (за новчану накнаду незапосленима).“ Једни су одобравали ове речи, а други их, судећи по изразу лица, нису ни разумели.

Бивши ваздухопловац, сада кандидат за послеођу грди немачку фирму која га је запослила на монтажни једини шећеране у Чилев што му је огромним одбитком за порез преполовила зараду. Ипак, он је

КАТЕДРАЛА У РЕГЕНСБУРГУ

данас један од ретких радника који има своја кола. Уочио је социјалну беду у јужноамеричким земљама и буђење националне свести због изградње домаће индустрије. Али појмови му још нису сасвим пречишћени. Видео је да су домаћи радници за дванаест часова рада појели врло мало хране уз домаћу црну кафу, док је он зарадио и аутомобил. Ипак је увереан што то није трајало дуго: „Хоће само да искористе твоје стручно знање, а када науче онда можеш ићи“.

У лабораторији сам са инжењерима повео једног дана разговор о политичким партијама. Не верујем да су добро схватили моје објашњење о нашем политичком систему као квалитативно новој појави где у условима социјалистичког друштва свака групација по истоветности економских интереса класа и staleжа губи сваки смисао и у коме у условима економске демократије постоји активна борба мишљења и борба против бирократије у виду самоуправљања непосредних произвођача и све јачег приближавања власти масама путем комуна, као јединог мерила демократије и напретка уопште. Одмах вам супротстављају бирократску праксу у земљама совјетског блока, а у вези радничких савета олмах их обузме незадовољство према захтеву немачких синдиката за право саодлучивања: „Синдикални функционери имају огромне плате, своје секретарице. Шта мислите, куда улажу огромна новчана средства прикупљена од чланарине? — Купују акције тешке индустрије јер она доноси највеће дивиденде“. Они при томе и не слуте да је оваква „борба“ легалним средствима, можда много безболнији корак на путу у ново друштво.

У вези партиске припадности принципи често недостају. Стари доктор хемије ми је тврдио да никако не одобрава клерикалну политику Аденауера, али је гласао за њега зато, јер га сматра најпособнијим човеком. Учлањен је у синдикат, јер се на то сматра морално обавезним, пошто су синдикати после рата успели да знатно полигну висину надница и плата, али ће при првом штрајку свог струковног савеза да иступи. Ево врхунца бесприличности: читам два предлозборна прогласа плакатирана на рекламном стубу у којима десница назива левицу „црвеним науком“ алудирајући на симпатизирање комунизма, а ови њих „златном руком“ тј. странком у којој је успрешћен крупни капитал са позивом да гласање против њих

значи гласање против рата, против експлоатације. Ако су ово само предизборне пароле, срачунате на пропагандни успех, не сасвим истинит, онда то није поштено, а ако су те оптужбе истините, онда не разумем понос са политичким системом који претпоставља толеранцију оних који желе рат и експлоатацију.

★

Овај провинцијални град прилично је конзервативан и можда није типичан. Ту се у многим трговинама намало поново све више уводи стара фунта као тежинска мера, а у почасној ложи позоришта још увек заузима своје место изданак баварских војвода. Ипак, социјалне супротности класа нису још јако заострене између осталог и због релативно високог животног стандарда, сталне борбе за престиж са социјалним системом источне зоне и далекосежне интервенције државе у корист жртава рата избеглица и незапослених. Само најалост искуше се често чују забрињавајућа резоновања о прошлости. Слом III рајха и пораз хитлеризма не схватају увек као резултат надмоћне победе антихитлеровске коалиције, већ то тумаче „издајом“ овог или оног генерала. Неки иду чак тако далеко да узимају у заштиту најомрзнутије ратне злочинце у име неке „хуманости“ не признајући надлежност свезничког војног трибунала. Не може кажу победник побеђеном непристрасно (!) да суди, требало је то поверити некој неутралној земљи.

Међутим, постојање оваквих идеолошких струја као и разлике у менталитету не смеју да буду сметња за сарадњом са оним снагама које су за мир и пријатељство међу народима. Таквих снага има. 32-годишњи стаклорезац остао је тежак ратни инвалид са пробијеном лобањом, јер су га послали у прве бојне редове да погине за казну што је изјавио да не признаје разлику вредности људи разних народа. Они млађи радници, који нису непосредно доживели рат, данас се много занимају спортским догађајима, познају наше истакнуте фудбалере и цене их. Слушао сам одушевљено излагање студентата о потреби европског јединства и могућности економске па и политичке сарадње.

Задњег дана, пред мој одлазак, срдачно су ми прилазили на руковање скоро сви радници поподневне смене.

Петар БУРИЊ

О СМЕХУ НА ФИЛМУ

Поводом приказивања филмова Чарли Чаплина у Киношеци и филма „У прошивавионској одбрани“ са Шенли Лаурелом и Оливером Хардијем.

Ако се погледа списак добитника награда на великим међународним фестивалима, лако ће се запазити да је међу награђенима управо мизеран број филмских комедија. Златно доба филмске комедије прошло је са неким филмом. Па ипак се не би могло рећи да широка публика данас има мање прилике да се смеје него раније. И данас филмске метрополе света избацују огроман број филмова у којима мали број талентованих комичара и великих мајстора (Дени Кеј, Боб Хоуп, Фернандел, Тото, Макарио, Алек Гинис) без велике муке и велики број мање талентованих (Норман Виздон, тандеми, Лауер Харди, Абот и Костело са доста напора, успевају да засмеју широку публику. Али тај хумор код комичара друге групе редовно, а код оне из прве понекад — и без њихове кривице, хумор врло, врло ниских квалитета а не ретко хумор медиокритета и идиота коме се човек као и „глупом августу“ у циркусу смеје делом због његове лудости, а делом из сажалења.

С друге стране било је баш у скорје време комедија префињених хумора: „Лепотице ноћи“, „Фанфан Лала“, „Важно је звати се Ернест“, „Смех у рају“ и читав низ Ентлеских комедија. Али се са прилично резигнације може констатовати да наша публика која се одушевљавала „Нандицом за страх“ и „Трамвајем званим жеља“ није успела да се насмеје једном Алестеру Симу или Рене Клеру нити је успела да се уживи у овај суптилан хумор.

Било би неправедно оптуживати нашу публику. Још од првих дана звучног филма и звучне комедије („Дајте нам слободу“, „Под крововима Париза“) филмски продуценти су утврдили да грађанска публика врло тешко разликује смешно од озбиљног у вишим облицима хумора, у иронији и сатири а да пародију најчешће уопште и не схвати као пародију, и да због своје укрупнености и предрасуда једноставно не смеје тамо где је то било предвиђено. Тако су се у овој области публика и новац испречили уметности у далеку већој мери него драми и трагедији (филмској). Суптилна решења у драми и у трагедији допуштају различито одгонетање и решавање на врло различитом интелектуалном нивоу. Велики број људи који су били задовољни Ридовим „Бегунцем“ нису схватили његову егзистенцијалистичку филозофију, али је за њих филм остао узбудљива криминална драма. Знају велики број људи који нису схватили, или су схватили погрешно завршетак и поенту „Наднице за страх“, али нису зато ништа мање уживали у игри живаца. Суптилан хумор, префињен виц има само једну одгонутику. Ако се не схвати оно што се хтело, онда то остаје, за онога ко није разумео не само недуховито, већ и бесмислено — празно. У сали се смеје само неколико људи, а тешко је наћи продуцента који би због те неколицине снимео филм.

Таква ситуација волила је, у првом реду продуценте, поједностављењу хумора и поједностављењу комичне личности. Комичар мора да буде из тих разлога најнеинтелигентнија личност у сали, а то значи када се хоће убиствен смех, луда и идиот.

Нижи облик говореног хумора, хумор језичких обрта није шире продро на филм, јер није могао да задовољи интернационализам ове уметности. Тако је хумор гега у покрету, улараша, паташа, неспретности остао у наслеђе слабој и просечној филмској комедији, још од првих филмова Чарли Чаплина и пре њега од филмске бурлеске.

Једног слабог претставника ове слабе комедије гледамо. То је „У противавионској одбрани“ Шенли Лаурела и Оливера Хардија. И у исто време гледамо у Киношеци и филмове човека који је од гега-покрета створио велику уметност, Чарли Чаплина. Између његових филмова и филма у „Противавионској одбрани“ стоји јаз између уметности и невештине више од тридесет година. И неколико стотина филмова у којима је мање или више прикривено поткрадан овај велики уметник.

После тридесет година творци филма у „Противавионској одбрани“ нашли су се сами са својом неинвентивношћу и глумцима осредњих квалитета на овом искоришћеном пољу. Резултат је пред нама. Све у свему Шарло је био у стању да смисли више гегова и духовитих обрта у филму од петнаест минута него што Станлио и Олио изведу за деветдесет минута.

И још једна разлика. Шарло је успевао и својим шалама и својом глумом да натера гледаоце да се смеје, Станио и Олио често морају да га моле да се смеје.

Д. СИМИЋ

POTRETI MLADIH UMETNIKA

Jovanka Bjegojević sa 23 godine prvakinja baleta

Počela je igrati rano u jedanaestoj godini u privatnoj školi Radmire Čajić. Dugačke, »otvorene« nožice, visok — njen karakterističan Adagio, veoma izražajne ruke, već tada su pokazali značajnu potencijalnu umetnicu. Skoro još kao devojčica, učestvujući na školskom baletskom koncertu dobila je pohvalnu kritiku Branka Dragutinovića: »Dah škole se osećao naročito u izvršnoj maloj umetnici Jovanki Bjegojević, čija je igra sa Nikolom Trifunovićem moćno izrazila jedan nesumnjivi talenat.« Docije, posle oslobođenja, po otvaranju državne baletske škole, 1947 godine, postala je jedna od prvih redovnih učenica u klasi profesora Mileta Jovanovića, sa kojim je radila do svršetka školovanja. Zahvaljujući svom radu i izrazitom talentu, za dve godine završila je baletski otek na Akademiji za pozorišnu umetnost, na kojem je inače redovno školovanje trajalo šest godina. Ali, govoreći o sebi, Jovanka uvek žali što joj je školovanje teklo preforsirano, jer je još do nedavno osećala izvesne praznine u baletskoj tehnici, koje su se mogle izbeći samo dugogodišnjim sistematskim radom. U prve redove našeg baleta Jovanka je došla na jednostavan način: na omladinskom studentskom festivalu u Beogradu 1949 godine videli su je poznati slovenački koreografi Pio i Pina Mlakar, koji su baš tada tražili glavnu junakinju-kneginju za balet »Balada o jednoj srednjevjekovnoj ljubavi« od Lotke. Jovanka je ispunila njihova očekivanja i tako je još kao učenica škole došla u pozorište i realizirala svoju prvu veliku ulogu. Već 1951 igra Odetu u Labudovom jezeru. A igrati »belog labuda«, jednu od najvećih rola klasičnog baleta, san je svake balerine. To je rola koja klasičnoj balerini daje najveće mogućnosti, i koju igraju najslavnije svetske umetnice. Jovanka se spremala intenzivno.

Njena Odeta je širila novu draž, ostala je nezaboravna i uvek je svuda i svakog oduševljavala. Prilikom gostovanja u Grčkoj kritika je o njoj pisala: »Jovanka Bjegojević je dala Odetu, kao što je može dati samo mali broj balerina. Vanredna teh-

ove mlade, ali već sada velike umetnice. Jer iako u osnovi klasična balerina, ona je pokazala u svojim ulogama da može da igra i posve karakterne role, kao na primer »Grkinju« u »Ohridskoj legendi« ili španisku igru u »Kratkom životu«, koju je dala sa vrlo mnogo temperamenta i ritma.

Jovanka je postigla vrlo lepe uspehe i u inostranstvu. Gostujući 1953 sa Duškom Trninićem na Franačkom festivalu u Bajrotu kritika je o njoj pisala: »Vrhunac baletske večeri bila je klasična igra na prstima jugoslovenske balerine Jovanke Bjegojević.« Kao nagradu za dosadašnje uspehe i veliki rad, prošle sezone dobi-

borbenu, u »Orfeju« kao Evridiku, skih pedagoga Preobraženske, Jegorove i drugih.

Navodeći njene dalje role, još više ćemo podvlačiti raznovrsnost fahova da govori. Izgleda da je isuviše zauzeta spremanjem nove uloge koju u alternaciji sa Rut Parnel tumači u novom Baranovićevom baletu »Krug kredom«.

Mila PLAVSIC

Jovanka BJEGOJEVIĆ

nika, izražaj koji se zasniva na rafiniranoj osećajnosti, odličan doprinos ruku u savšenstvu celog prikaza, potsetili su nas na čuvene balerine iz baleta Djagiljeva. »Kod nje postoji jedno shvatanje tehnike lepoga... i ostvarenje jednog vanrednog izražaja dolazi kao nešto sasvim prirodno. Hipnotizirana, bez svoje volje, predaje svoje »ja«... kao da ne igra za one koji je gledaju, već za svoju nevidljivu gospodaricu, unutrašnje nadahnuće.«

Velike engleske balerine, Margot Fonten i Svetlana Berijozova gledajući Jovankinu igru, najpohvalnije su se izrazile.

Posle ovog uspeha, velike uloge i velika ostvarenja nižu se jedan za drugim. Vidimo je u »Simfoniji« od Bizeta, gracioznu, nežnu, otmenu, sa neverovatnom harmonijom tela i pokreta; u »Jolandi« temperamentnu i

ZA SNOM

*Pustio sam zamišljene ruke
Da zahvate pregršt reke.
Zašto je šarena ribica
Zalutala u mesečeve mreže.
Odozgo kaplje sok nevidljivih malina.
Opij me nebom, sa dva lica.*

*Ja nosim pregršt reke
Za nekim šarenim snom.
Mostovi kočice oticanje srebrnih traka.
Kroz granje usnulih vrba
Neki snovi mešaju svoje vode.*

Miodrag RACKOVIĆ

LJUBOMORA

*Procvetao kameni cvet:
iz tučka si stasala
sasvim nova a ipak ti.
Zašto su ti nezasićene oči ostale,
zašto si tek rođena pogledala prodano
jednog mladića što se divio kamenu
i zašto baš njega.
Čudan ti sanjam san:
procvetao kameni cvet,
iz tučka si stasala
sasvim nova, a ipak ti.*

Siniša VUČINIĆ

Nirnberški principi i međunarodno pravo (odlomak)

Pojam međunarodnog krivičnog dela

Autori koji su se bavili Međunarodnim krivičnim pravom pre poslednjeg rata predlagali su najčešće formalne definicije Međunarodnog krivičnog dela koje su se oslanjale na nauku internog krivičnog prava. Jedina razlika bila bi u tome što se kazna »primenjuje u ime saveza država« ili međunarodne zajednice (Vespazijan Pella). Iako je to tako, definicijom nije data suština Međunarodnog krivičnog dela, njegov materijalni pojam koji je za Međunarodno krivično pravo daleko važniji od analognog pojma u državnom Krivičnom pravu. Ovdje, naime, treba iznaći zašto se pojedine radnje smatraju takvim da su međunarodna zajednica, pa i čitavo čovečanstvo, zainteresovano za njihovo sprečavanje kažnjavanjem odgovornih učinilaca, i koja su to dela koja treba takvim proglasiti.

Zato nije dovoljno reći da su međunarodni zločini oni koji imaju u vidu međunarodne konvencije. Trajnin je predložao svoju definiciju: međunarodno krivično delo je, po njemu, »napad na osnovne međunarodne veze«. Pokazalo se da ima dela okvalifikovanih kao međunarodni zločini koje ova definicija ne bi obuhvatila. Kvinski Rajt je međunarodno krivično delo pokušao da odredi kao delo učinjeno »s namernom povredom nekog osnovnog interesa koji štiti Međunarodno pravo... a koje ne bi moglo biti odgovarajuće kažnjeno od redovnog krivičnog sudstva ma koje države.« Ova je definicija veoma široka i ima verovatno u vidu buduću razvoj međunarodnog krivičnog prava. Međutim, treba sagledati kriterijum i uzroke koji su doveli do toga da se danas izvesno ponašanje individue smatra međunarodnim zločinom.

Delicta iuris gentium pominju se i kod klasičnih pisaca. Mnogim konvencijama države su se obavezale da će zajednički, ili pomažući jedna drugu, goniti izvršioce izvesnih krivičnih dela koja su i sami njihovi krivični zakoni poznavali kao takva. Reč je bila o krivičnim delima koja mogu da ugroze interese više država i čije se izvršenje preduzima u međunarodnim razmerama. Ali takva dela nisu doslovno uneta u pomenute međunarodne pravne akte, već je izbor redovno diktirala prilika. Postoji tendencija da se ta dela smatraju običnim zločinima *sommunis iuris* za koja se izuzetno ne primenjuje načelo teritorijalnog važenja krivičnih zakona pojedine države. S ovim se možemo složiti utoliko što se zaista svima njima ne napada neki OSNOVNI INTERES čovečanstva koji bi svakako trebalo da bude opšti zaštitni objekt međunarodnih krivičnih dela.) Komisija Ujedinjenih nacija razlikuje pored delikata protiv mira i bezbednosti čovečanstva, još i dela od kojih dolazi do sukoba krivičnih zakona i »takve stvari« (suche matters) kao što su piraterija, trgovina opojnim drogama itd. (sledit nabranjanje). Ova poslednja dela predstavljaju ustvari krivična dela utvrđena međunarodnim konvencijama. Komisija mora da ih nabraja nemogući da nađe ništa zajedničko kod svih njih.)

Posle ovog rata međunarodnim zločinima se nazivaju dela stavljena na teret optuženim pred međunarodnim vojnim sudovima. Ona su »napadi na međunarodne odnose, izraženi u narušavanju mira ili u povredama čovečnosti u miru i ratu« ovo je definicija koju su dali Szrenti i Spajić u svom »Krivičnom pravu« smatrajući da ona »odgovara sadašnjem ste-

penu razvika međunarodnog krivičnog prava« i dopuštajući proširenja ovog pojma u budućnosti.) Komisija je, po nalogu OUN izradila, proširujući pojmove dela iz Statuta međunarodnog vojnog suda u Nirnbergu nacrt Međunarodnog krivičnog zakonika koji se zove Kodeks delikata protiv mira i bezbednosti čovečanstva. O karakteru ostalih dela koja imaju neku vezu sa međunarodnopravnim regulisanjem. ona se nije izjasnila.

Pošto se ovde bavimo samo zločinima predviđenim nirnberškim statutom i priznatim presudom nirnberškog suda, dovoljno je da utvrdimo, imajući u vidu individualno izvršioštvo ovih dela, da su to dela pojedinaca koja pogađaju izvesne osnovne invetrese međunarodne zajednice (kakva ona danas postoji) — mir, bezbednost država i grupa ljudi — i na čije izvršioce ona, štiteći te interese, teži da primeni, i u izvesnim slučajevima je i primenila, krivične sankcije.

Pravilo *nullum crimen sine lege* u međunarodnom krivičnom pravu

Najviše naglašavana zamerka pravu statuta međunarodnog vojnog suda ukazivala je na to da izvesne radnje koje su njime proglašene za zločinačke nisu bile zabranjene u vreme kad su ih optuženi preduzimali a napose da i za one koje su bile zabranjene nije bilo mesta krivičnoj odgovornosti pojedinaca.

Vrlo je teško odgovoriti na pitanja važila li pomenuto pravilo u međunarodnom krivičnom pravu. Poznato je, da je maksima o prethodnoj određenosti kažnjivog dela plod relativno visokog stupnja razvika krivičnog prava i da je pravo u nastojanju i prvim fazama postojanja ne poznaju. Međunarodno krivično pravo je jedno takvo pravo i, kako neki tvrde, teško je zamisliti njegovo napredovanje sputano ograničenjem koje predstavlja striktno poštovanje ovog principa. Osim toga, i njegovo značenje u međunarodnom pravu teško se može odrediti, vodeći računa o važnosti običaja kao izvora toga prava. (Šta je »lex« u međunarodnom pravu? Trajnin misli da su to pisani izvori — ugovori, ali ipak nalazi da se princip ne bi kršio kažnjavanjem hitlerovaca. Šik. Iako se obara na zločine protiv mira i ličnu odgovornost za akte države, ovo načelo shvata isto tako usko i tvrdi da je njegovo postojanje u međunarodnom pravu nemoguće dokazati praksom i da se na njega u Nirnbergu nije ni moglo pozivati).

S druge strane, ne sme se dopustiti potpuna nesigurnost koja bi u tom slučaju nastala. Stoga se mnogi zalažu za to načelo premda se ono nekada može grubo kositi sa zahtevima u međunarodnoj kriminalnoj politici sa zahtevima međunarodne kriminalne politike. Takav je slučaj bio i sa kažnjavanjem hitlerovaca, čija se zverstva nisu mogla ni zamisliti, a kamoli unapred precizno okvalifikovati kao zločini po međunarodnom pravu. Zbog toga, za celo, nisu mogla ostati nekažnjena. Nirnberški statut je, nalazeći novu konkretnu primenu za postojeća načela o čovečnom postupanju u ratu itd., morao da povredi strogo uzet princip legaliteta. No, ovo nužno i opravdano prenebraganje nije ipak znak da se pravilo *nullum crimen sine lege* u svojoj biti ukloni iz međunarodnog prava.

Vojin DIMITRIJEVIC

БЕОГРАДСКИ КЊИЖЕВНИЦИ ГОСТИ ВАЉЕВСКИХ СТУДЕНАТА

Удружење студената Ваљева организовало је прошле недеље у Ваљеву књижевно вече. Гости ваљевских студената били су београдски књижевници Славко Вукосављевић, Младен Ољача и Предраг Палавештра, као и индиски књижевник Субхо Тагора.

Индиски књижевник Субхо Тагора прочитао је и своју песму „Шумадски чај“ коју је истог дана написао у Ваљеву инспирисан лепотама Шумадије. Рукопис је поклонично Ваљевском музеју. За узврат, ваљевски студенти поклонили су му гусле и народну ношњу.

Књижевници су сутрадан у гимназији одржали неvezан разговор о савременој литератури.

М. ЈЕВТИЋ

Усне новине енглеске групе

У четвртак 24 марта о. г. у сали Народних хероја на Природно-математичком факултету секција удружења студената енглеске групе Филозофског факултета одржала је успеле усне новине на којима је присуствовало преко 500 студената. У програму су учествовали новинари Зуко Цумхур, Зоран Жујовић, Ђука Јулиус и чланови драме Југословенског позоришта међу којима и Ирена Колесар.

То студентски додејо

»VOZILO«

Ljubiše Jovanovića

Američki pozorišni žargon ima izraz »vehicle« (vozilo) da označi komad koji nema naročite vrednosti, ali jednom glumcu, zvezdi, pruža priliku da u njemu da veliku kreaciju. Takvo delo nije velika literatura, ali kroz velikog interpretatora može da pretstavlja značajan pozorišni događaj.

Ne znam da li bi se među dramama koje smo u poslednje vreme videli mogao naći bolji primer »vozila« od »Premijere u Njujorku«. Ovaj komad liberalno nastrojenog Kliforda Odesta u kome se on, posle socijalnih sukoba u »Zlatnom dečaku« i u jednočinki »Čekajući Leftija«, bavi »novim superhumom čovekovim — samim čovekom«, dosta je daleko od ispunjenja ovakvih nada koje je pisac u njega polagao. Psihološka analiza jedne bračne veze koja se vrši na realističkoj pozadini pozorišnog života, toliko je neuverljiva i nedorečena da je u drami ostalo samo nekoliko živahnijih skica zakulisnog života (vrlo nepródubljenih, samo površinski ilustrativni) i jedna velika mogućnost — uloga Franka Eldžina.

Postoje dve vrste velikih glumačkih ostvarenja. Glumci mogu, prvo, da dostojno i u punoj meri donesu na scenu čuvene likove iz pozorišne književnosti koji žive već i među koricama tako jako i bogato da su retki oni koji se usuduju da taj život pokušaju da sačuvaju i na sceni, a kamoli da mu dodaju štogod. Te su uloge još kao pisan tekst vrednosti koje služe za porcedenje raznih reproduktivnih dometa.

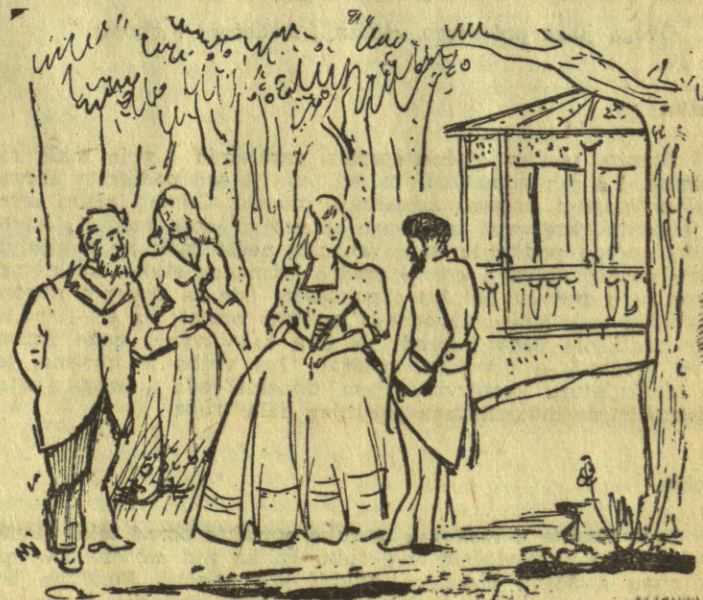
S druge strane postoje manje-više uspele naznačene uloge kod kojih sve zavisi od interpretatora. Vrednost ovakvih tekstova je u tome što su otkrili ili stvorili izvesne situacije koje su istinski patetične životne ili veoma složene, te značajnoj glumačkoj ličnosti pružaju priliku da u okviru jedne osnovne trase ispolje bogatstvo svoje umetnosti. Ovakvi uspehi naročito su dragoceni za glumce: ta su ostvarenja mnogo više njegova nego piščeva.

Iako nije naslovna (drama se u originalu zove »Provincijalka« što se odnosi na Džordži Eldžin), uloga Franka Eldžina bila je takva prilika za Ljubišu Jovanovića. Donoseći ličnost velikog glumca-alkoholičara, čoveka stvarne dobrote, ali slabog karaktera, njemu je, mada složenost ličnosti nije očigledna i valjano razrađena od pisca, sam niz događaja i doticaja s drugima pružao priliku da uporedno živi u nekoliko slojeva. Zaista, za glumca velikog iskustva i opširne izražajne skale veliko je zadovoljstvo da igra i nežnog, slabog muža, i sitnog intriganta, i ljubaznog, superiornog »stara«, i da najzad, kroz dvostruku glumu, glumi velikog glumca. Ljubiša Jovanović je to učinio s takvom lakoćom i s takvim obiljem spontano nadenih sredstava koja opet nikada nisu bila ni trik ni rutina, da je uživanje u posmatranju ove od glumca obogaćene psihološke studije bilo utoliko veće, što se nisu osećali tragovi nikakvog tegobnog rana. U velikom bogatstvu boja očuvana je čista jednostavnost koja krase svako remek delo. Sećajuće se velikih ostvarenja ovoga prvaka Narodnog pozorišta u delima standardnog repertoara, ne pamtim ni jednu njegovu ulogu iz »druge vrste« koja je ostavila jači utisak od ove.

V. DIMITRIJEVIC

TEŠKO LETOVANJE

ISPITNA PRETSTAVA »NA LETOVANJU« MAKSIMA GORKOG

Jedno slabo dramsko sočinjenje Maksima Gorkog poslužilo je kao ispitno gradivo studentima Akademije za pozorišnu umetnost klase glume III godine profesora Mate Miloševića. Izbor za ovakvu vrstu ispita nije lako načiniti, pošto treba zahvatiti sve studente klase i dati im bar najmanji scenski mikrokozam. Međutim, ovog puta izbor je bio i pogrešan i grešan, jer su mladi glumci imali da se bore sa jednom dramskom rekom koja ih je često potapala.

Drama »Na letovanju« rasut je dramaturški mozaik Maksima Gorkog. To nije drama stablo, to je dram iverje. Razvučena na način sentimentalnog putovanja, sva u tome da pruži jedan smer svakoj ličnosti i da je kalem izvesnim refleksijama razočarane inteligencije oblomovske Rusije, razudena u događajima čije je dram sko važenje često na nultom stepenu, — delo »Na letovanju« bio je onaj ispitni trenutak kad se student i pored znanja i veštine uvali u trista znojeva, jer je pitanje uopšteno, kabasto, golemo.

Zahvaljujući svesrdnoj ruci i pedagoškoj režiји Miroslava Belovića, mladi glumci — studenti imali su svojih zrelih trenutaka i pokazali jednu pristojnu školsku spremu. Reditelj je pokušao da brzim ulaženjem ličnosti spreči onaj umrtvljeni ritam pripovedanja i meditiranja.

M. MIRKOVIC

КОНКУРС

Редакција „Студента“ расписује конкурс за кратку причоветку.

Прва награда	10.000 динара
Две друге награде	5.000 „
Две треће награде по	3.000 „
Четврта награда	2.000 „

Право учешћа у конкурсима имају сви чланови Савеза студената Југославије.

Радове слаати потписане шифром на адресу: Редакција „Студент“ Балканска бр. 4/IV, са напоменом да се упућује за конкурс.

По објављивању резултата, награђени аутори поднеће дупликате конкурсних радова.

Максимална дужина радова је 4 стране са проредом.

Радови се примају до 20 априла 1955 године.

Састав жирија биће накнадно објављен.

Редакција „Студента“

Коегзистенција и спорту

(Nastavak sa 1 str.)

КАЈАКАШКИ РАЗГОВОРИ

Капацитети дозвољавају нове чланове

— „Фалботери“ су спремни. А је-
дрилице?

— И њих ћемо имати готове за по-
четак сезоне — тако су нас обаве-
стили чланови бродарског академ-
ског друштва.

Њих је око 70. Сваке године: Са-
ва, Дрина, Ибар, Обедска бара... О-
бишли су све дивље реке наше зе-
мље. Присно другарство задржало
је у овом друштву и неколико вр-
шених студената, сада инжењера.
Они се састају скоро сваке недеље,
врше последње припреме на својим
„јолама“ и „фолбертима“. А понекад
одрже и другарско вече.

За ову годину имају већ припрем-
љене планове. Поред учествовања
на разним такмичењима, они ће
правити мање или веће излете. Кад
смо их запитали да ли имају и за
иностранство материјалне могућно-
сти, један од тројице који су про-
шле године били гости бечког бро-
дарског клуба одговорио нам је.

— Па то је за нас могуће, ми иде-
мо код њих, а после они долазе
код нас. Кајак се расклапа, конзер-
ве и шатор су довољни да идемо
ма где. А још и нека мања прија-
тељска услуга од домаћина довољ-
на нам је.

И тако ће кроз који дан опет Са-
ва у околини Аде Циганлије, ожи-
вети пошто ће почети сезона наших
једриличара и кајакаша.

Р. РАДОМАН

FISU-a i MSS-a, kako bi se na-
šle mogućnosti za učešće članica
MSS-a na pomenutim igrama ko-
je su održane kod nas na Jahorini.
No, ti su se razgovori, kao i
mnogi dosad, završili bez ikak-
vih praktičnih rezultata. Navo-
dno, sporazum nije postignut
zbog izvesnih formalnih razloga
koji su se odnosili na učešće
pretstavnik MSS-a u pojedinim
komisijama FISU-a kao i o stva-
ranju posebnog komiteta koji bi
imao pokroviteljsku ulogu, a u
kome bi se nalazili pretstavnici
FISU-a, MSS-a, Nordinske sport-
ske organizacije, pretstavnici
zemlje organizatora i pretstavnici
Međunarodne skijaške federacije.

Međutim, šta su glavni razgo-
vori neuspeha ovih pregovora?
Po našem mišljenju postoji bo-
jazan i MSS-a i FISU-a, da će
u slučaju zajedničkih igara, ka-
snije, kao norlaman korak doći
na dnevni red diskusija o zajed-
ničkoj organizaciji, a u tom slu-
čaju bi pitanje prestiža jedne od
pomenutih organizacija bilo ne-
izvesno.

S druge strane, FISU ima oz-
biljne primedbe na dosadašnji
rad sportskog odeljenja MSS-a i
MSS-a u celini na polju fiskul-
ture i sporta. Osnovna je pri-
medba, koja je potpuno oprav-
dana, da su se kroz dosadašnja
sportska takmičenja koja je MSS
organizovao uvek sprovodili iz-
vesni propagandni zadaci MSS-a
ili bolje rečeno kominformovskog
bloka. Zatim, u igrama koje je
MSS organizovao, bilo je mogu-
će da, osim nacionalnih student-

skih organizacija redovno uče-
stvuju i pojedine sportske grupe
iz raznih zemalja koje ne pret-
stavljaju studente tih zemalja i
često puta nemaju nikakve veze
sa nacionalnom studentskom
sportskom organizacijom. To je
činjeno sa ciljem da se MSS
prikaže kao široka i mnogobroj-
na organizacija u kojoj su zastu-
pljene mnoge zemlje sveta, što
ustvari nije bio slučaj.

Zbog svega napred iznetog o-
čigledno je da u sadašnjim uslo-
vima kad imamo tri međunarod-
ne studentske sportske organi-
zacije, treba u prvi plan istaći
princip koegzistencije, tj. prakti-
čne saradnje isključivo na sport-
skom planu između ovih organi-
zacija. To bi praktično izgledalo
tako da članice MSS-a i Nordi-
nske sportske organizacije učestvu-
ju na igrama koje organizuje
FISU i obratno. Zatim, da se or-
ganizuju bileterarni susreti izme-
đu pojedinih nacionalnih ekipa
bez obzira kojoj međunarodnoj
sportskoj organizaciji pripadaju.

Po našem mišljenju to bi bio
najpravi put, uzimajući u
obzir sadašnje stanje u odnosima
između MSS-a i FISU-a, gde
usled borbe za prestiž, dolazi do
zanemarivanja praktične sport-
ske saradnje koju je moguće i
nužno razviti.

M.

Футбал без публике! — као
да то, поред осталог, изражава наша
фотографија. Међутим, чланови фут-
балске репрезентације Београдског
универзитета по повратку из Скоп-
ља тврдили су супротно. Њих уо-
сталом допуњује и обрачун састав-
љен после фудбалског међуунивер-
зитетског првенства: сусрете студен-
тских репрезентација посматрало је
просечно 3800 гледалаца са купљен-
им картама.

На слици млади голман бео-
градске репрезентације Витковић,
— који је у Скопљу приказао од-
личну игру изван гола (Витковић је
природат за голмана студентске ре-
презентације Југославије) како на
линији шеснаестерца хвата лопту
испред Димитровског, који продире
између бекова Петровића и Стојано-
вића.

Кошаркаши се припремају

Међууниверзитетско првен-
ство у кошарци одржаће се 8—
10 априла у Загребу. Кошарка-
шки студентски потсавез по-
чео је са припремама београд-
ске репрезентације. Дознали
смо да ће Београдски универ-
зитет у кошарци представљати
студенти који нису чланови клу-
бова савезне лиге.

SAH PRVENSTVO »KONOMISTA«

Sahovski klub »Economist« organi-
zuje prvenstvo Ekonomskog fakul-
teta u šahu za školsku 1954/55 godi-
nu. Prvenstvo će se održati u dva
dela. Prvi deo odvijace se po godi-
nama, a četiri prvoplasirana sa sva-
ke godine stiču pravo učešća za
drugi — finalni deo prvenstva. Pet
prvoplasiranih u finalu predstavljace
ekipu fakulteta na festivalu ekonom-
skih fakulteta u Trepči.

Sportski odbor Saveza studenata
Jugoslavije dobio je ovih dana poziv
za učešće na Svetskom studentskom
šampionatu u šahu, koji će se odr-
žati u Francuskoj. Prema obavešte-
nju iz sportskog odbora ima izgled
da ovaj poziv bude prihvaćen.

Весни (спорт)

25 марта аеро клуб Студент-
ског града на Новом Београду
организовао је предавање из о-
бласти ваздухопловства са ве-
ликим избором краткометраж-
них филмова. Предавање је би-
ло масовно посећено од стране
студената и владало је врло жи-
во интересовање.

У уторак 29 марта ове године
на Економском факултету одр-
жан је разговор са Светозаром
Вукмановићем-Темпом „О про-
блемима наше економике“. За-
питање из ове области владало
је врло живо интересовање ме-
ђу студентима, што се да и
закључити по броју посетилаца.

Студентски алпинистички от-
сек организује почетнички течај
за чланове студентских плани-
нарских друштва. Течај почи-
ње 7 априла у 19.30 часова у
просторијама Градског одбора
планинара, Змаја од Ноћаја бр.
9/4. Течај ће трајати четири не-
деље са ценом од 200 динара. У-
пис и обавештења сваког дана
од 12—13 часова у планинарским
друштвима; „Ртањ“, на Технич-
кој великој школи и друштву
„Копанник“ на Природно-мате-
матичком факултету, као и на
дан почетка течаја у Градском
одбору.

Treći kompleks vežbi za jutarnju gimnastiku

Ovoga jutra počecemo vežbanje sledećom vežbom:

I vežba

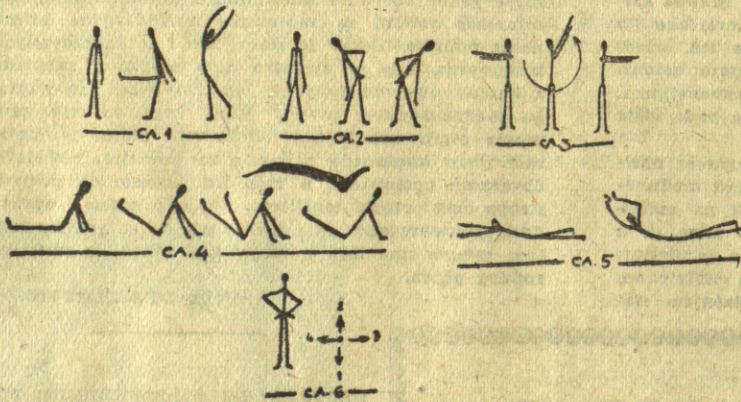
Stanite sasvim obično stopala paralelnih i vrlo malo ra-
zmaknutih, a ruku opuštenih pored tela. A sad podignite napred
opruženu nogu i rukama zamahnite unazad. Odmah zatim izve-
dite suprotno kretanje, istu nogu spuštajući dole zabacite nazad
a ruke spreda podignite gore zabacite nešto raširene savijajući
takođe unazad glavu u gornji predeo kičmenog stuba. Posle toga
se vratite u početni položaj i pokušajte isto sa drugom nogom.
Ovu vežbu radi lakšeg izvođenja možemo brajati na tri i to: na
jedan podizanje noge napred, na dva zabacivanje noge nazad,
na tri vraćanje u prvobitni položaj. Ova vežba je korisna, jer
jača muskulaturu karličnog pojasa, donekle leđa i nogu, a isto-
vremeno isteže muskulaturu prednjeg dela trupa.

II vežba

Sada skočite u raskorak, a ruke opružite pored tela. Savite
se u levu stranu povlačeći levu ruku koliko god možete dole niz
levu nogu a desnu ruku uz grudni koš nagore. Ponovite isti
pokret u desnu stranu i dobićete spojeno kretanje trupa na
obe strane. Pazite na glavu da se kreće zajedno sa trupom i da
noge ostaju ispružene i neodižu se od tla. Izvodite vežbu ume-
renim tempom brojeći pri savijanju ulevo — jedan, a pri savi-
janju udesno — dva. Vežbajući ovo jačamo i istežemo bočne pre-
gibače trupa.

III vežba

Stanite obično nogu paralelno postavljenih i ruku opruženih
napred u visini i širini ramena. Polazeći obema rukama nadole
pored levoga boka opišite ceo krug okrećući pri tom gornji deo
trupa u levo i vraćajući ga zatim u početni položaj. Ne prekida-
jući kretanje učinite to isto u suprotnu stranu. Obratite pažnju
da pri ovom opružite ruke i pogledom pratite njihovo kretanje.
Vežbu izvodite 6—8 puta u življem tempu naglašavajući početak
zamaha. Ovo je izdašna vežba za muskulaturu ramenog pojasa,
leđa i trbuha.

IV vežba

Sednite opruženih nogu napred, dok se rukama odupirete
o tlo. Podignite noge od tla za od prilike 45° — raširite ih u
stranu — zatim sastavite noge skupa — i polako ih spustite dole.
Radite ovu vežbu lagano 8—10 puta obraćajući pažnju da su
vam noge opružene i da ih vrlo lagano spuštate dole. Radi lakšeg
izvođenja brojte ovu vežbu na 4, podizanje nogu gore jedan, ši-
renje nogu u stranu dva, sastavljanje nogu tri i spuštanje noge
u početni položaj četiri. Vežbajući ovu vežbu snažićemo trbušne
mišiće, kao i mišiće nogu i karličnog dna.

V vežba

Ležite na stomak sastavljenih nogu, a ruku položenih po
tlu i raširenih u polje; glava je dole. Odignite gornji deo trupa
i pljesnite dlanovima ispred sebe. Ponovite ovo 8—10 puta. Ova
vežba koristi za jačanje leđnih mišića.

VI vežba

Stanite nogu sastavljenih i ruku o bok. Skočite obema no-
gama napred a zatim odmah nazad. Povežite dalje ulevo pa u
desno. Dakle, napred nazad, levo, desno. (Jedan, dva, tri, četiri).
Ponovite ove skokove 7—8 puta. Ova je vežba za jačanje mišića
nogu.

Udahnite i izdahnite duboko nekoliko puta i pošto ste se
malo umirili završite svoje jutarnje vežbe umivanjem ili
kupanjem.

Vežbe sastavila
Branka KOTUROVIĆ,
asistent Instituta za fizičku kulturu